Registratienummer: **1531958**

Notitie ter informatie voor commissie / raad			
Onderwerp:	Ntl Evaluatie grote grazers De Maashorst & vervolgproces governance		
Portefeuillehouder:	de heer P.A.M. van Boekel	Openbaar:	Ja

Heesch, 12 januari 2021

Kennisnemen van:
Evaluatie grote grazers De Maashorst & vervolgproces governance

Inleiding
Met deze notitie informeren wij u over de uitkomst en het vervolgproces van de evaluatie van de begrazing met de grote grazers in De Maashorst. Arcadis heeft het eindrapport opgeleverd. Het Bestuurlijk Regie Team (BRT) heeft inmiddels gesproken over het vervolgproces. In deze hierbij geven wij u inzicht in de gekozen uitwerkingsrichting.

Daarnaast informeren wij u over hoe wij, irt de governance van De Maashorst, voorstellen met elkaar in gesprek te gaan om te komen tot goede dienstverleningsovereenkomst (DVO) afspraken met de gemeente Maashorst (zie bij Vervolgproces).

Samenvatting/toelichting

Evaluatie grote grazers

Wat voorafging
Zowel in provinciaal beleid als ook in het vastgestelde MaashorstManifest, zijn de na-tuurdoelen voor de natuurkern van de Maashorst beschreven. Daarbij is procesnatuur van essentieel belang om deze doelen te bereiken. Dit houdt in dat de natuur de rust en ruimte krijgt zich te ontwikkelen met geen of zo min mogelijk ingrijpen van de mens. Grote grazers zijn een natuurlijk onderdeel van het ecologisch systeem van deze na-tuurkern. Om dit ‘Oergebied’ van Brabant te beleven is het gebied toegankelijk gemaakt voor bezoekers die ervan kunnen genieten, zolang zij hun verantwoordelijkheid nemen en zich aan de veiligheidsvoorschriften houden. Zij zijn er te gast. In januari 2020 was er een incident tussen een recreant en een tauros waarna het BRT besloot de evaluatie naar de ecologische effecten en de veiligheid van de grote grazers in de Maashorst eerder uit te voeren dan gepland.

Hieronder worden beide evaluaties en de belangrijkste conclusies kort toegelicht.

Veiligheid van recreanten i.r.t. de grote grazers
In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat de resultaten uit de online enquête, de verdiepende interviews en de werksessies sterk uiteenlopen. Er zijn recreanten die geen problemen ervaren, maar er zijn ook recreanten die zich onveilig voelen in de nabijheid van de grote grazers. De balans slaat wel door naar de positieve kant; het aantal mensen dat zich veilig voelt en het belang van de grote grazers onderkent is groter dan het aantal mensen dat dit niet doet.
Door de uiteenlopende standpunten is het in de werksessies niet gelukt om te komen tot één scenario voor begrazing in relatie tot recreanten waar iedereen zich in kon vinden. Daarom zijn door Arcadis de maatregelen waar de meeste overeenstemming over gevonden kon worden opgenomen in een maatregelencombinatie.

Ecologie
De conclusie uit de ecologische evaluatie is dat, ondanks de landelijke milieuproblemen zoals stikstofbelasting en droogte, het positieve effect van begrazing met wisent, tauros en exmoor zichtbaar is. Deze dieren dragen met hun gedrag bij aan de ontwikkeling en behoud van flora en fauna, het bos en het landschap en aan het herstel van het watersysteem op De Maashorst. Daarnaast dragen zij ook bij aan de 'Oerbeleving' en het imago van De Maashorst.

Veiligheid blijft uitgangspunt

Hoewel het om een minderheid gaat, is er nog altijd een relatief grote groep respondenten die aangeeft negatieve ervaringen te hebben met de grote grazers. Arcadis heeft een maatregelencombinatie opgesteld die als startpunt genomen kan worden voor verdere uitwerking van concrete maatregelen die de veiligheid ten goede komen. Het gaat daarbij om korte (no regret) en middellange termijnmaatregelen.

Korte termijn maatregelen
Dit zijn de zogenaamde 'no regret' maatregelen die direct uitgevoerd kunnen worden. Deze maatregelen liggen in lijn van de maatregelen die de afgelopen jaren al ingezet zijn. Zo is onder-begroeiing verwijderd op onoverzichtelijke plekken, zijn enkele omheinde picknickplekken gerealiseerd en zijn nieuwe informatieborden met de gedragsregels geplaatst. Deze maatregelen kwamen in de werksessies naar voren als wenselijke maatregelen. Dergelijke maatregelen kunnen dus verder uitgerold worden over het gebied.

Aansluitend volgen de maatregelen waarvoor nog enige voorbereiding moet plaats vinden, zoals nadere inventarisatie en afstemming met betrokkenen. Een voorbeeld hiervan is het gedeeltelijk verleggen van recreatieve routes en het uitrasteren van recreatieve knooppunten (picknicksets e.a.).
Hiervoor is in het jaarplan 2021 van de stichting Maashorst in Uitvoering (SMiU) een bedrag van € 20.000 gereserveerd.

Middellange termijnmaatregelen
Daarnaast zijn er de middellange termijn maatregelen die veel voorbereiding vergen, waar veelal hogere kosten mee gemoeid zijn en die goed afgestemd moeten zijn op de beleidsdoelstellingen en de overige opgaven die er liggen.
Hierbij kan gedacht worden aan het uitrasteren van (delen van) fietspaden en het optimaliseren van de recreatieve voorzieningen in de schil.

De concrete uitvoeringsopties incl. financiële consequenties van de middellange termijnmaatregelen dienen nader te worden uitgewerkt in een 'maatregelen plan'.

Communicatie en participatie

Het evaluatietraject rondom de veiligheid heeft bestaan uit een online enquête (ingevuld door ca. 2500 respondenten), uit verdiepende interviews met ondernemers en toeristen en uit werk-sessies. Het geheel is begeleid door een werkgroep die bestond uit een afvaardiging van de Adviesraad, terreineigenaren en (kudde)beheerders. Aan de werk-sessies hebben dezelfde partijen met een bredere afvaardiging deelgenomen.
Het eindrapport is openbaar gemaakt. Op 6 november jl. is uw raad via een brief van Team De Maashorst op raadsnet geïnformeerd over het rapport en de website waarop het rapport incl. bijlagen te lezen is: https://www.allemaalmaashorst.nl/rapport-evaluatie-grote-grazers-is-gereed-en-openbaar/

In het doorlopen participatieproces kwam duidelijk naar voren dat de gebruikersgroepen gehoord willen worden. De Raad van Advies, waarin deze gebruikersgroepen vertegenwoordigd zijn, zal dan ook nauw betrokken worden bij de verdere uitwerking van de maatregelen.

Vervolgproces

Grote grazers

Het BRT heeft kennisgenomen van de rapportage van Arcadis. Het BRT wil nu geen onomkeerbare maatregelen uitvoeren. Tegelijkertijd is er wel de urgentie om door te pakken op het veiligheidsvraagstuk. In dat kader ziet het vervolgproces er als volgt uit:

1. Informatiebijeenkomst (online) voor de gemeenteraden waar Arcadis (via videoopname) een toelichting verzorgt op het rapport 'Evaluatie grote grazers Maashorst'. *Er wordt nog gezocht naar een passende vorm en datum in januari/februari. U ontvangt hiervoor z.s.m. de uitnodiging.*
2. Z.s.m. na de informatiebijeenkomst: start uitvoering korte termijn/no-regret maatregelen.
3. Uitwerking 'maatregelen plan' door SMiU (Raad van Advies wordt hierbij nauw betrokken) wat eind maart/begin april a.s. voorgelegd zal worden aan het BRT.
4. Planning is dat het BRT in april a.s. met voorstellen komt over het 'maatregelen plan' richting de 4 gemeenten, Staatsbosbeheer en het Waterschap, die daarover vervolgens hun eigen besluitvormingsproces zullen hebben.
   In Bernheze willen we in april/mei a.s. een door het college opgesteld voorgenomen besluit/-advies hierover opiniërend aan uw raad voorleggen, om er vervolgens een collegebesluit over te nemen.
5. Eventuele financiële consequenties uit het 'maatregelen plan' (afhankelijk van besluitvorming hierover) kunnen tenslotte worden meegenomen/afgewogen in de begrotingscyclus 2022.

Governance De Maashorst

Tijdens de opiniërende bespreking in april/mei willen we, behalve de grote grazers, ook de governance van De Maashorst aan de orde stellen (proces en inhoud van de beoogd te sluiten dienstverleningsovereenkomst (DVO) met gemeente Maashorst.

Om te komen tot goede DVO-afspraken is het van belang de visie van uw raad hierover te kennen. We willen met u in gesprek over zaken als 'wat is voor Bernheze belangrijk' en 'hoe willen we daar met Maashorst partners in samenwerken'.